



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Det kgl. Opfostringshus.

Skoleaaret 1883—84.



Statens pædagogiske Studiensamling

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Mai 1883 til 30. April 1884

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1884.

Religionsundervisningen i Folkeskolen.

I.

Af alle de pædagogiske Spørgsmaal, som sætte Sindene i Bevægelse og i en meget lang Aarrække have staaet paa Dagsordenen, er vel intet af mere indgribende Betydning for Skolens, ja for Folkets Liv, end Spørgsmaalet, om Religionsundervisning skal meddeles i Folkeskolen eller ikke. Bevægelsen i Udlandet gaar for Øjeblikket de fleste Steder i Retning af at fjerne Religionsundervisningen fra Folkeskolen eller i alt Fald af at meddele den i en Form, som er vidt forskjellig fra den, hvorunder den meddeles herhjemme, og da der ogsaa hos os hæver sig Røster, baade fra Kristendommens Venner og dens Fjender, der tilraade at gaa i det fremmede Spor, bør enhver alvorlig Skolemand søge at komme til Klarhed for at kunne finde sit Stæde, om Kampen for Alvor skulde bryde løs her hjemme. Det maa undersøges, om de Grunde, som anføres mod Skolens Religionsundervisning, baade de rent pædagogiske, de kristelige og de politiske ere plausible, og om Forholdene hos os nødvendiggjøre eller ønskeliggjøre en saaa gjen-nemgribende Omdannelse af vort Folkeskolevæsen. Jeg tror det ikke, men maa betragte det som en Ulykke, ej alene for Skolen, men for hele Folket, hvis langt overvejende Del faar sin Uddannelse i Folkeskolen, om Religionsundervisningen blev fjernet eller den kristelige Religionsundervisning blev omdannet til en «almindelig»; det vil være det første Skridt til at fjerne Kristendom-

men fra Folket, og i Kristendommen have vi dog ene den Magt, som i vor Tid, hvor saa meget skiller og fjerner os fra hinanden, kan samle os og bringe os Fred. Grundlaget for denne lille Afhandling er et Indlæg i Debatten, som jeg fremkom med for 13 Aar siden; i den Tid er intet fremkommet, som har svækket min Overbevisning, men meget baade fra Meningsfæller og Modstandere, som har styrket den. Ved Udarbejdelsen er benyttet Skrifter af Martensen, Mourad, Fr. Lange, Fr. Nielsen, Joakim Larsen, Afhandlinger af Rhein. Bl. og Artikler i Tidsskrifter og Blade samt Referater af mundtlige Forhandlinger. Hensynet til det Sted, Afhandlingen fremkommer, har bestemt dens Form, der under andre Forhold vilde være bleven en anden.

Fra et rent pædagogisk Standpunkt gjøres gjældende mod Religionsundervisning i Skolen: Religionsundervisningen bryder Skolens Enhed, da den følger en anden Methode end de øvrige Fag. Kristendommen er Liv og kan som saadan ikke være Gjenstand for egentlig Undervisning; Religionsundervisningen vender sig til Barnets Følelse, ikke til dets Erkjendelse og kan af den Grund ikke være Fag i Skolen, der væsentlig er Kundskabsmeddelelsesskole. Af disse Grunde er det ikke pædagogisk forsvarligt at bibeholde den i Skolen. Endvidere paastaas der, at man ved Religionsundervisning i Skolen eller overhovedet i Børnealderen foregriber Barnets Udvikling, forelægger det Problemer, det ikke kan magte, paavirker Barnet saaledes, ved at føre det ind i et bestemt Trossamfunds Lære og Opfattelse, at det senere ikke staar frit, naar det gjælder om at danne sig en Livsanskuelse; derved gjøres Vold paa Barnets Natur, og det hellig profaneres.

Folkeskolen er ikke væsentlig en blot Kundskabsmed-

delelsesskole, dens Opgave er væsentlig opdragende; Folkeskolen, af hvis Elever det overvejende Antal i deres hele Liv ikke faa mere god aandelig Paavirkning end den, de faa i Skolen, skal ikke udelukkende eller blot væsentlig paavirke Barnets Forstand; den maa søge at paavirke alle Barnets Evner; det centrale i Mennesket er og bliver de religiøse og sædelige Anlæg; at udvikle en religiøs-sædelig Karakter er Skolens egentlige Maal. Til Uddannelsen af en religiøs-sædelig Karakter hører imidlertid ogsaa Udviklingen af de intellektuelle Evner. Kundskabsmeddelelse og Udviklingen af de intellektuelle Evner, saa Barnet senere bliver i Stand til rigtig at vurdere og bedømme de i Livet indtrædende Tilfælde og Forhold og til at tage en fornuftig Beslutning, bliver for Skolen et af de nærmest liggende og virksomste Midler til at løse sin Opgave, men altid kun et Middel. Den Skole, som kun har uddannet Barnets Tænkeevne, har forfejlet sin Opgave. Man kan ikke med Rette indvende, at Opdragelsen er Hjemmets, ikke Skolens Sag; de faktiske Forhold ere jo saaledes for det overvejende Antal af Folkeskolens Elever, at Hjemmets Tid og Kraft gaar med i Kampen for det daglige Brød, saa andre Opgaver helt lades ude af Betragtning, og Opdragelsen maa overlades til Skolen, der som en kyndig og kjærlig Vejleder ikke tør skyde Opgaven fra sig. I Folkeskolen vil den personlige Paavirkning fra Læreren paa Eleven blive Hovedformaalet, det, hvor de smukkeste og varigste Resultater opnaas; var dette ikke Tilfældet, vilde Lærerens Gjerning være saare lidet opmuntrende, da en stor Del Elever udgaa fra Skolen med saa tarvelige Kundskaber, at Skolens Opgave som kundskabsmeddelende maa betragtes som resultatløs. Derimod vil selv den tarveligste Elev fra en trofast og kjærlig Lærer kunne tage mangt et Guldorn med, naar Læreren har forstaaet at paavirke sine Elever i alt, hvad der er godt og elske-

ligt, og Skolegangen bærer saaledes dog god Frugt. Ud fra denne Betragtning vil det forstaas, at Religionsundervisningen er nødvendig i Folkeskolen, og at denne uden Religionsundervisning vil blive en forkrøblet Skole; eller hvad vil man sætte i Religionsundervisningens Sted? Mon den almindelige Religion eller den moderne borgerlige Moral med sin bitre Haan af alt religiøst og sin Fornægten af alt guddommeligt, skulde være skikket til at tage Arv efter Kristendommen og være en sund Lærdom for Børn? Pastor Chr. Møller har Ret, naar han har udtalt: «Skolen bør ikke have andet med den at gjøre, end at lukke sine Døre for den.»

«Kristendommen er ikke blot Liv, men ogsaa Lære og historisk Overlevering, hvilket indeholder mere end den blotte Bibelhistorie, og den kristelige Stat bør drage Omsorg for, at denne Overlevering og Lære bringes alle nær.» (Martensen). Barnet maa i Skolen gjøres fortrolig med den hellige Skrift og undervises saaledes, at det senere kan benytte denne Bog, som for os Protestanter er Reglen og Rettesnoren for Lære, Tro og Liv. Der er en Række Fortællinger, Oplysninger af historiske, geografiske og kulturhistoriske Forhold og endelig de vigtigste kristelige Hovedlærdomme at meddele og forklare ved oplysende Eksempler, Bibelsprog og Salmevers, hvilket alt er Gjenstand for Undervisning. Følge vi nu her en Methode, helt forskjellig fra al anden Methode, saa Religionsundervisningen kommer til at staa ikke som det centrale, hvorefter alt andet slutter sig, eller kommer den til at staa som noget isoleret og løsrevet, der griber forstyrrende ind i den anden Undervisning? Det er langt fra. I ethvert Fags Methode er der noget særegent, for det ejendommeligt, Regning, f. Eks. har sin, Historie sin Fremgangsmaade; men i alle Fag er der, naar Undervisningen drives pædagogisk og methodisk rigtig, en fælles Fremgangsmaade, til al god Undervis-

ning stilles én Fordring, at den skal være anskuelig, og dette gjælder ogsaa Religionsundervisningen. At Undervisningen er anskuelig, Anskuelsesundervisning i egentlig Forstand, vil sige, at det meddelte Stof tilegnes saaledes af Eleven, at Indbildningskraften, Evnen til at gjenfrembringe Forestillinger og lade dem indgaa nye Forbindelser, kommer i Virksomhed. Men Indbildningskraften maa ikke virke regelløst, den skal reguleres af Forstanden; Forestillingerne skulle bearbejdes af Tænkningen og saaledes omdannes til Begreber, og først da, naar vi lære at se det almengyldige i Forestillingerne og disses Forbindelser, komme vi til fuld Tilegnelse, Indsigt. Indbildningskraften maa aldrig lades uænset ved Undervisningeu, men heller aldrig faa Lov til at brede sig regelløst efter Forgodtbefindende; en Undervisning, der ignorerer Indbildningskraften, vil blive tør og kjedelig, enten en blot og bar formel Forstandsudvikling eller, hvad værre er, en ren Hukommelsessag; men en saadan Undervisning vil aldrig give noget sandt Udbytte, den kan for Barnet aldrig blive anskuelig, og Barnet vil blot staa i et rent mekanisk Forhold til Stoffet, men aldrig optage det levende i sig og tilegne sig det. Enhver praktisk Skolemand vil i sin Gjerning mangfoldige Gange være stødt paa, at et givet Stof, som han antog opfattet og tilegnet, ligger som en død Ballast i Barnets Hukommelse, vil kjende dette, at Barnet har sit Hoved ligesom inddelt i særskilte Rum, hvor det meddelte staves hen. Det vil vise sig under Arbejdet i Skolen, at Barnet, naar det meddelte ikke er rigtig anskueligt for det, f. Eks. i Historietimen har overordentlig svært ved at anvende det i Geografitimen lærte o. s. fr. Men Forestillingerne sætte ikke alene Tænkningen i Bevægelse, de paavirke ogsaa Følelsen, idet de vække Lyst eller Ulyst, og Mennesket ved Følelsen vurderer Forestillingernes

Betydning for det, og ligeledes Villien derved, at de vække min Lyst eller Ulyst, og saaledes tilskynde mig til eller holde mig fra Handling; dog maa bemærkes, at der, saalænge Mennesket drives til Handling af Følelsen alene, endnu ikke er Tale om en egentlig Villiesytring; dette bliver der først, naar Erkjendelsen træder til med sin Overvejelse og afvejer Grundene for og imod; thi Villien er Evnen til at bestemme sig efter fornuftigt Overlæg. Følelseslivet er det tilskyndende og drivende i Menneskelivet, den varmegivende Kraft, hvorfra Bevægelsen udgaar. Efter det salomoniske Ord: «Bevar dit Hjærte fremfor alt det, som bevares; thi fra det udgaar Livet,» tager jeg ikke i Betænkning at anse Følelsen som det centrale i Menneskelivet, hvilket ogsaa har fundet sit Udtryk i, at man i daglig Tale kalder et Menneske uden Følelse et Umenneske, men derimod ikke benævner et svagt begavet Menneske saaledes. Raaheden vil til syvende og sidst have sin Grund i Mangel paa naturlig Følelse, men ikke i Mangel paa intellektuel Udvikling. I en Tidsalder som vor, hvor de kritiske, dømmende og nedbrydende Kræfter synes at have Overvægt, mens de skabende Kræfter slumre, vil der for dem, der have med Skolens Gjærning at gjøre, være særlig Opfordring til at tage Sigte paa Følelseslivets Udvikling.

Al virkelig anskuelig Undervisning maa paavirke hele Menneskets aandelige Liv, baade Erkjendelsen, Følelsen og Villien; det vil imidlertid være indlysende, at de forskjellige Undervisningsfag ikke paavirke alle Sjæleevner ligelig, et vender sig mere til en Side, et andet til en anden. Ogsaa Religionsundervisningen, naar den drives, som den skal og afpasses efter Barnets Behov og Fatteevne, kan fuldt saa vel som noget andet Fag gjøres anskuelig og saaledes indordnes i Skolen, hvortil kommer, at den Trang, ethvert Barn har til Gudsforholdet, og de Anlæg i religiøs Retning, som ethvert Barn har,

have fuldgyldigt Krav paa at udvikles i Skolen. Religionsundervisningen vil nærmest søge at paavirke Barnets Følelse, baade den moralske og religiøse, Troen, og det maa fastholdes, at for Barnet gives ingen Moral uden den, som hviler paa Religionens Bud. medens man ved en forsvarlig Religionsundervisning paa den anden Side nødvendig maa medtage Moralen, idet vi baade maa indskjærpe Barnet dets Pligter og f. Eks. i Læren om Kristi Efterfølgelse, maa vejlede det til at føre et kristeligt Liv; en Moral uden religiøs Grund, vil for Barnet kun staa som en Række besværlige, isolerede Befalinger. En betænkelig Sag bliver det ogsaa, naar man i nyere Lærebøger i borgerlig Moral, hvor Gud ikke nævnes eller kjendes, som ethisk Motiv anvender den borgerlige Straffelov — gjør du ikke det og det, koster det 5 Kroner i Bøde, gjør du det og det, kommer du i Fængsel. For Udviklingen af Barnets Villie har Religionsundervisningen stor Betydning, fordi Barnet ved den ledes ind paa Vejen til den sande Frihed og lærer at bestemme sig i Overensstemmelse med det højeste og ædleste i dets egen Natur; men ogsaa Erkjendelsen har sin store Betydning i Religionsundervisningen, og der bliver rigelig Lejlighed til at uddanne den. «Den gamle kateketiske Methode havde store Mangler; men det kan ikke nægtes, at den havde en overordentlig gavnlig Indflydelse paa at udvikle Barnets Forstand ved at lære det at skjælne mellem Begreber og gjøre Slutninger. Religionsundervisningen har et vidt Omraade; under den kan inddrages meget, som det kan være godt for Børnene at faa Kundskab om, og som det ikke er let at finde Plads til andet Steds.» «Bortset fra Undervisningens religiøse Betydning, maa det fastholdes, at den frem for al anden Undervisning fremmer Børnenes aandelige Udvikling ved at klare Begreberne og lære dem at gjøre Slutninger. Saa megen anden Kundskab

slutter sig paa en saa naturlig Maade til Religionsundervisningen, at vi udtale en Sandhed, naar vi sige, at man ved at indskrænke denne Undervisning, indskrænker den aandelige Udvikling hos Børnene i Almueskolen.» I disse træffende Udtalelser af Monrad er utvivlsomt udtalt det rette. Religionsundervisningen falder naturlig i Undervisning i Bibelhistorie og Lærebog, hvilket dog ikke maa forstaaes saaledes, at disse staa løsrevne fra hinanden, tværtimod danne de en organisk Enhed, idet Bibelhistorien med dertil hørende Bibellæsning danner Grundlaget og er Udgangspunktet for Lærebogsundervisningen.

Tage vi først Bibelhistorieundervisningen, da maa Fortællingerne fremstilles anskueligt for Barnet, Personerne afmales levende, historiske og geografiske Forhold meddeles; der vil blive rig Lejlighed til at anstille Sammenligning mellem Jødefolket og de samtidige hedenske Folkeslags Historie og Forhold; det vil blive nødvendigt at meddele Børnene mange Haande Forhold hos Jøderne, for at de kunne forstaa Lignelserne eller Omstændighederne ved en eller anden Begivenhed, og ved alt dette er det nødvendigt at lægge Beslag paa Barnets Erkjendelse, ja man tør rolig tiltræde Monrads ovenfor udtalte Anskuelse, at intet af Folkeskolens Fag giver rigere Lejlighed til at øve Barnets Tænkning, navnlig dets Abstraktionsevne end Religionsundervisningen. Bibelhistorie er dog ikke blot almindelig Historie, den er frem for alt hellig Historie, den er Historien om det guddommelige Forsyns Husholdning og frem for alt om den menneskeblevne Guds Søn. Hvad der i Bibelhistorien skulde volde Vanskeligheder og gjøre den ubrugelig i Folkeskolen som Undervisningsfag, er efter Fritænkernes Mening Underet; dette skal være fornuftstridigt, altsaa meningsløst, idet man gaar ud fra, at Naturlovene ere evige, virke i uafbrudt Følge som Aarsag og Virkning.

I et saadant System er der ikke Plads eller Brug for Skaberens, altsaa heller ikke for hans Indgriben i Verdens Styrelse paa usædvanlig Maade ved Underet, der da maa fremtræde som Brud paa Naturens Orden, som stridende mod Fornuft og Erfaring. Men i dette System bliver der, naar det konsekvent skal gennemføres, heller ikke Plads for Menneskets Frihed, det indordnes paa en Plads i det store Nødvendighedens Naturrige; Ansvar, Synd, Samvittighed blive blotte Indbildninger, thi hvorledes kan der være Tale om Synd og Ansvar, naar alt gaar efter de ubøjelige, evigt virkende Naturlove. Frelsen fra Synden ved Jesus Kristus bliver selvfølgelig herefter Toppunktet af al Galskab. Det turde dog maaske have sine Betænkeligheder at give Børnene en saadan Kundskab eller at bygge deres Opdragelse paa denne Lære. Denne Lære turde være lige saa farlig som den, at Menneskene begaa Forbrydelser og henfalde til Drukenskab og andre Laster ene og alene paa Grund af de daarlige Samfundsforhold, men ikke ved egen Skyld og med eget Ansvar. Pauli Ord i 1 Cor. 1, 23: «Den korsfæstede Jesus er Jøderne en Forargelse og Hedningerne en Daarskab», staa ved Magt den Dag i Dag. Imidlertid er Kristendommen en Magt i Verdensudviklingen, den sejrende Magt, og der findes jo ikke saa faa Kristne endda i Verden; ogsaa vi have en Mening, som vi grunde paa Guds Ord, og vi kunne aldeles ikke gaa ind paa den ovenfor omtalte Anskuelse; Guds Ord har for enhver Kristen saa klarlig bevist sin Sandhed og Kraft, at vi ydmygt bøje os derfor og «tage Forstanden fangen under Troens Lydighed.» Vi ville tage et enkelt Under for os, Lazarus' Opvækkelse. Børnene medbringe til Opfattelsen af denne Begivenhed fra den forudgaaende Undervisning nogle Forudsætninger, De ville saaledes vide, at der i denne timelige Verden intet er evigt, men alt forgjængeligt, her er en uafbrudt Kommen og For-

svinden, Tilblivelse og Forgaaen; alt viser tilbage til en sidste, en evig Grund, som vi nødvendig maa forudsætte, tro paa; thi af intet, det rene intet, kommer intet, denne sidste evige Grund er efter vor hellige Skrift Skaberens, den levende Gud, som har Livet i sig og har givet alt levende Liv, og ved hvis Ord alt er blevet til; han er Lovgiveren, som har givet baade de aandelige og fysiske Love, han er Verdensstyreren, som holder alt i sin mægtige Haand, men han er ogsaa Sandheden og Visdommen, i hvis Væsen, Ord og Handlinger der intet fornuftstridigt eller selvmodsigende findes, men vel meget, som ligger højt over vor Fornuft. Børnene ville endvidere vide, at al menneskelig Tænkning og Indsigt er saare begrænset, baade derved, at den altid gaar ud fra noget givet, som den forudsætter, efter kristelig Sprogbrug tror paa, og derved, at den aldrig heri Verden kommer eller kan komme til fuld Indsigt i Tingenes Væsen og Sammenhæng, ej heller kan give Svar paa alle de store Spørgsmaal og Gaader i Livet, som Menneskeaaanden grunder paa og søger Svar paa, saa Ordene 1 Cor. 13, 12: «Nu se vi ved et Spejl, i en mørk Tale; men da skulle vi se Ansigt til Ansigt; nu kjender jeg i det stykkevise, men da skal jeg erkjende, ligesom jeg og er kjendt», have fuld Anvendelse ikke alene paa det religiøse Livs Omraade, men i hele Erkjendelsens Liv og Udvikling. Naar vi da fortælle Børnene om Lazarus og hans Søstre, skildre dem det inderlige Venskab mellem Frelseren og dem, de 3 Sødskenes indbyrdes Kjærlighed, Søstrenes Sorg over Broderens Død og deres Længsel efter Frelseren, da vil dette være anskueligt for Børnene. Og komme vi saa til selve Opvækkelsesunderet, fortælle vi Børnene, at her staar Livets og Dødens Herre, han, som er Livets evige Kilde, ved Graven for at vise os, at han har Magt ogsaa over Døden og vil føre os til Opstandelsen. Alt Liv stammer

fra ham; naar han paa sædvanlig Maade lader noget fødes og faa Liv, sker det paa den Maade, han har bestemt for hver Art, og som vi ere vant til at se det; men her lader han os staa Ansigt til Ansigt med Almagtens skabende Ord for at styrke vor Tro; her møde vi det samme skabende Ord, der i Tidernes Begyndelse skabte denne Verden med alt det, som rører sig i den. Kunne vi komme Løsningen nærmere af Livets store Gaade? Vi vide vel, at under visse givne Betingelser bliver der Liv, men selve Livets Kraft kunne vi ikke opdage, vi kunne jo saaledes ikke ad Videnskabens Vej forklare, hvorledes det sjælelige Liv forbinder sig med det legemlige; her se vi kun ved et Spejl i en mørk Tale. Hvor Fornuften ikke kan komme videre, der træder Troen til. I denne Fremstilling er intet fornuftstridigt, kun at vi ærlig indrømme den Grænse, der er sat for den menneskelige Erkjendelse, og som vi her nede aldrig komme ud over. Her er ingen Tale om at forklare Underet, end mindre om at bortforklare det; vi vise kun Børnene, hvor meget underfuldt der er i Verden, hvorledes det underfulde møder os ved hvert Skridt i Verden, selv der, hvor vi indbilde os at være trængte til Bunds; men det vidner tillige for os om Skaberens Almagt og Visdom, som vi skulle forstaa, »naar vi ere blevne rene af Hjærte«.

Religionsundervisningen omfatter dog ikke alene Bibelhistorie, men ogsaa Meddelelse af de kristelige Hovedlærdomme og Grundtrækkene af den kristelige Moral, hvad enten dette nu sker ved Bibellæsning med tilhørende Forklaring eller ved Lærebogsundervisning. At denne Undervisning paa intet Punkt maa optræde strengt dogmatisk, end mindre polemisk og fordømmende anderledes troende, er en Selvfølge; derimod maa den være anskuelig og paa det nøjeste afpasset efter Børnets Fatteevne. Man maa gaa ud fra bibelske Fortæl-

linger, Herrens Lignelser, letfattelige Salmever og Skriftsprog for at tydeliggjøre Barnet, hvad der tales om. Gjælder det saaledes, for at nævne et enkelt Eksempel, om at tydeliggjøre Barnet Retfærdiggjørelsen af Troen, det ene af den protestantiske Kirkes Principper, fortælle vi Børnene Lignelsen om den fortabte Søn. Naar vi først have fremstillet for Børnene, hvorledes denne Lignelse kan anvendes paa os alle, have fremstillet, hvorledes vi forlode Gud for at glæde os i Verden og hengive os til Syndens Herredømme, men hvorledes den trofaste Gud ikke glemmer os, men søger at faa os til sig igjen, indtil det lykkes ham som i denne Lignelse, hvorledes Længslen efter Faderen vaagner, og Beslutningen om at vende hjem modnes, fordi Sønnen tror paa sin Faders Barmhjærtighed, fremstille vi for dem Mødet mellem Sønnen og Faderen. Faderen tilgiver den angrende Søn al hans Vildfarelse og giver ham sin gamle Plads i Hjemmet og Barneret, den vi alle have i Daaben; og saa vil Barnet have en levende Forestilling om Retfærdiggjørelsen af Troen. Dertil knytter sig naturligen en Paavisning af, at vi nu maa forestille os, hvorledes Sønnen i sit Liv vil søge at udslette Mindet om sit dybe Fald. Hele denne Udvikling følger Barnet let, og saaledes maa alle de kristelige Hovedlærdomme gennemgaas, som vi meddele Børnene; her er ogsaa rig Lejlighed til at øve Børnenes Tænkning.

Vi gik ud fra, at Kristendommen ikke blot er Liv, men ogsaa Lære; det maa imidlertid ogsaa fastholdes, at Kristendommen ikke blot er Lære, men ogsaa Liv. Undervisningens egentlige Maal er ikke at øve Barnets Tænkning, om denne Side end har sin store Betydning, men som før omtalt, at ramme dets Samvittighed, at sætte det i et levende Forhold til sin Gud og Frelser, at vejlede det saaledes og give det saadan Uddannelse og Kundskaber, at det selv senere med Udbytte kan

benytte den hellige Skrift, at give Barnet en fast Grund, hvorpaa det kan bygge en sand og sund Livsanskuelse, en Grund, hvorpaa det kan staa fast, naar Fristelserne og Modgangens Dage komme. Er det ikke uomgængelig nødvendigt i Folkeskolen at oplyse Børnene om det, hvorpaa de som smaa ere døbte? Har Skolen noget som helst andet Middel, der kan taale Sammenligning med Religionsundervisningen, til at paavirke Barnets religiøse og sædelige Anlæg, dets Samvittighed, eller tør nogen for Alvor paastaa, at det er Skolen uvedkommende at udvikle disse Anlæg, at Skolen ikke skal søge ved et hvert Middel at faa Barnets Samvittighed i Tale? At tage Religionsundervisningen fra Lærerne og give den til Præsterne, som skulle meddele den i Skolen, er jo en Inkonsekvens og vil blive mødt med energisk Modstand fra de fleste Læreres Side, som netop finde den bedste Del af deres Gjerning i denne Undervisning; at henlægge den til særskilte Religions-skoler vil i Praxis være uoverkommeligt. Vi maa ogsaa nøje skjelne mellem, hvad Enkeltmand ønsker, og hvad det overvejende Flertal af Folket ønsker. Det er en uafviselig Fordring til enhver Lærer, at han skal give Børnene det bedste, han har inde; for en kristen Lærer er hans religiøse Overbevisning det bedste og dyrebareste; han vil føle det som et utaaleligt Savn og Baand paa sig, hvis han ikke i sin Skolegjerning maa have Lov til at tale ud af sin religiøse Overbevisning og delagtiggjøre de smaa i det, som er hans Livs Glæde, og hvori han har fundet sin Styrke og sin Fred. Jeg kan aflægge Vidnesbyrd om, at de bedste Timer, jeg har haft i min lange Skolegjerning, har jeg haft, naar jeg talte med Børnene om de Ting, som høre Guds Rige til, og jeg har ogsaa haft den Glæde, »at noget har baaret Frugt.« Lærerens religiøse Overbevisning vil desuden gjøre sig gjældende og maa nødvendig komme frem i al hans Gjerning; thi

hans Opfattelse af mangfoldige Forhold og Begivenheder afhænger af denne Overbevisning; paa dette Omraade kan en Kristen ikke være »neutral«, hvilket i denne Sammenhæng vil være enstydigt med at være lunken (Joh. Aab. 3, 15 ff.)

Skolen er en Enhed; der maa ikke komme Disharmoni, der maa ikke kastes Tvivl og Splid ind i Barnets Sind, den samme Livsanskuelse maa herske i det hele, den enkelte maa underordne sig Helheden. Virker der nu ved samme Skole flere Lærere, er det nødvendigt, at de have samme Grundsyn paa Gjerningen og dens Opgave og væsentlig staa paa samme religiøse Grund. Har en enkelt Lærer fritænkenske eller vantro Anskuelser, bør disse ikke føres ind i Folkeskolen, og gjør han det, da er det ham, som bringer Spliden, og den kan kun løses paa én Maade. Jeg kan ikke se, at det er pædagogisk uforvarligt at have Religionsundervisning i Skolen, men anser det for pædagogisk uforvarligt at forholde Børnene denne Undervisning eller at ville docere for dem den moderne Vantro. De Resultater, man har opnaaet i Lande, hvor Religionsundervisningen er fjernet fra Folkeskolen, tale heller ikke til Gunst derfor; man kan maaske vinde nogen Tid for andre Fag, men paa hele det aandelige Livs Bekostning.

I Reglen ville Fordringerne om Religionsundervisningens Fjernelse fra Skolen komme fra Kristendommens Modstandere; dog gives der ogsaa oprigtig troende Kristne, som fordrer dette af Ærbødighed for Religionen, idet der gaas ud fra, at denne let kan vanhelliges ved at foredrages af en ikke troende Lærer, eller at der kan bringes Splid ind i Barnets Hjærte, hvis Læreren ikke deler Hjemmsts religiøse Anskuelser. Samvittigheden maa respekteres, og, uagtet det for Børnenes Vedkommende har store Betæneligheder at holde dem borte fra noget af Skolens Undervisning og til med tra det,

som vil og bør paatrykke Skolen sit Særpræg, — man betænke blot, hvor farligt det kan være for Barnet at blive ført ind i Overvejelserne over, hvorfor nu netop det skal holdes borte fra denne Undervisning, og hvor let det kan vænnes til en hovmodig Dømmen og Seen ned paa Kammeraterne, der deltage i denne «profanerede Undervisning», man betænke blot, hvilke Samtaler en saadan Udsondren kan foranledige mellem Børnene indbyrdes eller hvilke Drillerier og nyfigne Spørgsmaal, der ikke ville fremme den gjensidige Fordragelighed —, saa er her sikkert et Punkt, hvor Tvang ikke bør anvendes. For mig staar det klart, at naar Forældre, som ikke høre til Folkekirken, kunne faa deres Børn fritagne fra Skolens Religionsundervisning i Flg. Lov 13/451 § 11, naar de blot præstere Bevis for, at Børnene faa Undervisning i de almindelige religiøse og moralske Begreber, maa den samme Ret kunne indrømmes Forældre indenfor Folkekirken. Imidlertid tror jeg, at en rolig Overvejelse vil vise, at Trangen til en saadan Frihed ikke er synderlig stor, ej heller Tvangen synderlig generende, da det jo her til Lands er en saare let Sag at faa oprettet private Skoler (Friskoler) efter Forældrenes Smag. Indrømmes en saadan Frihed, bør dog de fritagne Børn i disse Timer beskjæftiges med andet Skolearbejde, for at de dog kunne faa nogen Erstatning for Afsavnet af Religionsundervisningen — og for at ligegyldige Forældre eller Husbonder ikke skulle benytte denne Frihed til at vinde en Tid, som kan anvendes til andet Arbejde.

Om Fordringen om at kunne faa sine Børn fritagne for Skolens Religionsundervisning i det hele er vel begrundet, turde være et andet Spørgsmaal. Jeg kan ikke her tilbageholde den Bemærkning, at hver Gang jeg i offentlig Forhandling har hørt Religionsundervisningen omtale af Modstandere, da er den altid skildret paa en lidet

sympathetisk, ja karikeret Maade, og man skyer ikke saadanne Udtalelser, som at den er forargelig — dette skal naturlig kun gjælde de offentlige Skoler, i private Skoler er Forholdet selvfølgelig et helt andet; der løftes den strax op i en højere Sfære. Er Skolens Religionsundervisning forargelig, da løses Spørgsmaalet meget let, Læreren er en Umulighed, han maa fjernes; men en saadan Lærer, hvis han over Hovedet findes, jeg har i alt Fald ondt ved at tænke mig en Lærer saa lavt stillet i moralsk Henseende, at han ikke lige over for det hellige vilde føle sit Ansvar og ikke vilde undlade at meddele en Undervisning, han selv følte var forargelig, vil være en sjelden Undtagelse. Meddeles Religionsundervisningen i sømmelig Form af en samvittighedsfuld Lærer med Følelse af sit Ansvar, tror jeg ikke, at Forældre, der ikke ere fanatiske, behøve at føle sig besværede i deres Samvittighed ved at lade Børnene deltage deri; de religiøse Modsætninger indenfor Folkekirken ere jo ikke saa store, at der let kan opstaa nogen Samvittighedskonflikt, naar man ikke netop selv vil søge den eller mistyde Lærerens Undervisning. Er der noget religiøst Differentpunkt, da vil der let med en Smule god Villie kunne undgaas Ånstød, naar der finder tillidsfuld Forhandling Sted mellem Skole og Hjem. Læreren vil sikkerlig, naar han véd, der er et eller andet Differentpunkt, anvende den største Forsigtighed, ihukommende Formaning: «Værer Sandheden tro i Kjærlighed!» Desværre gjør ved dette Spørgsmaals Drøftelse sig ikke altid den sande kristelige Fordragelighed gjældende, men ofte det religiøse Hovmod og den religiøse Fanatisme, der sætter sig til Doms over Lærerens Tro eller Ikke-Tro; herom kan intet Menneske, naar der ikke foreligger bestemte Udtalelser eller Kjendsgjerninger, dømme, og man maa vogte sig for at kjende den Lærer, der maaske paa et eller andet Punkt har

en anden Opfattelse end jeg, for uværdig til at være Religionslærer for Børn. At overlade Præsterne Religionsundervisningen vil ikke klare Sagen, her møde de samme Vanskeligheder; man kan vel ogsaa forudsætte, at Religionsundervisning meddelt af Præster vil faa et strengere konfessionelt Præg, end naar den meddeles af Lærerne. Dertil kommer, at Religionsundervisningen hverken kan eller bør være stillet saaledes, at den faar sine bestemte Timer anvist, uden for hvilke den intet har at gjøre, nej den vil stemple hele Skolens Undervisning, den vil gjennemsyre Livet og Tonen i Skolen, afpræge sig i Lærerens hele Opfattelse og Behandling af de andre Fag; her vil blive lige saa rig Anledning til Anstød som i Religionstimerne. Jeg kan ikke se andet, end at Forældre, for hvem Skolens Religionsundervisning virkelig vækker alvorlig Betænkelighed, som føle sig besværede i deres Samvittighed, maa sætte deres Børn i en Skole efter deres Hjærte, ellers vil der i Virkeligheden ikke være opnaaet noget som helst. Skulle Lærerne ikke meddele Religionsundervisning, da maa hele deres Uddannelse hvile paa et helt andet Grundlag end nu; da vil det gaa hos os som andet Steds, at Lærerstanden bliver paavirket i antireligiøs Retning, og mange ville blive vantro; men saa kunne troende Forældre end mindre sende deres Børn i Skole hos dem. En Kjøbmand i Leeuwarden sagde med Henblik paa de hollandske Forhold: «Det er mig ligegyldigt, om mine Børn i Skolen faa ligefrem Religionsundervisning; faa de den ikke, kan jeg afhjælpe Sagen paa anden Maade; men det er mig ikke ligegyldigt, om Læreren er en Kristen og i sin Behandling af Børnene viser sig som en saadan.» Med disse Ord er der peget hen paa den Sandhed, at den religiøse Forskjel er noget andet end Forskjel i ubetydelige Dogmer, at den vil præge den hele Undervisning og da navnlig den hele Børnetugt.

(Fr. Nielsen). Tilstanden i de hollandske Skoler, hvor Læreren aandelig talt har Mundkurv paa og ikke engang tør nævne, at Barnet har en udødelig Sjæl uden at udsætte sig for alvorlige Ubehageligheder, hvor Læreren ikke tør berøre det højeste og bedste i Mennesket, hvor han maa holde enhver Udtalelse af sin personlige Overbevisning tilbage, skulde man vel nødig ønske omplantede paa dansk Grund. I Holland breder sig religiøs Indifferentisme og fuldstændig Vantro over Skolen og derfra over Folket, thi det skal staa fast, at tages Religionsundervisningen først ud af Skolen, da er man godt paa Vej til at faa den ud af Folket; at Kristendommens Modstandere og Fjender ønske dette, burde for besindige og alvorlige Kristne være en Grund til af yderste Evne at holde paa Religionsundervisningen i Skolen. En tidt fremsat Indvending, at man ved at give Barnet Religionsundervisning forudgriber dets fri Valg, paatvinger det en bestemt religiøs Overbevisning, inden det kommer til Skjels Aar og Alder og derved let fører det til Vanekristendom eller Hykleri, har intet paa sig, ej heller at Skolen skal være neutral og vogte sig for at føre Barnet ind i religiøs Tvivl; thi Barnet kommer jo aldrig til at staa fuldkomment frit, det vil paa mange Maader og ad mange Veje blive paavirket af de Forhold, den Tid, hvori det lever, Kristendommen vil fra første Færd møde det fra dets Omgivelser i Hjemmet i et bestemt Trossamfunds Opfattelse, eller ogsaa vil Fornægtelsen møde det, og hvad Neutraliteten angaar, kan blot mærkes, at holder Skolen sig neutral i religiøs Retning, det vil sige holder Kristendommen udenfor sine Porte, da opgiver den jo netop sin Neutralitet; thi saa tager den i alt Fald indirekte Parti for Vantroen og arbejder den i Hænde. Barnet modtager jo bogstavelig alt og maa modtage alt fra sine Omgivelser, og idet vi se, at det en Gang selv vil kommetil at staa ved Valget, maa vi ved

hele vor Opdragelse lede det og paavirke det saaledes, at det da kan træffe det Valg, vi i vor Samvittighed anse for det rette. En forsvarlig Religionsundervisning vil heller ikke kaste Tvivl ind i Barnets Sind, men tvertimod fjerne Tvivlen og give det religiøs Sikkerhed ved at sætte det paa et bestemt religiøst Stade. Barnet er overordentlig modtageligt for de religiøse Sandheder og lidet tilbøjeligt til Tvivl; enhver samvittighedsfuld Religionslærer, der har givet sig hen i sin Undervi-ning, vil have erfaret, hvor dybt Guds Ord kan prente sig i Barnehjærtet, og hvor fast det der kan fæste Rod. Kun et Par enkelte Steder i den kristelige Børnelærdom vil der blive Lejlighed til at berøre konfessionelle Modsætninger, saaledes i Læren om Helliggjørelsen og om Sakramenterne; men i alt Fald disse sidste gennemgaas jo først lige ved Slutningen af Barnets Skoletid i Konfirmationsalderen, og kun en Lærer, der grundig misforstaar sin Opgave, vil gjøre dette paa en Maade, som kan føre Barnet til at tvivle og dømme. Den kristelige Lærer vil altid gaa ud fra Ordet: «Dømmer ikke!» Desværre vil Tvivlen ad mange Veje kunne naa til Barnet, naar de voksne ikke i deres Tale iagttage tilstrækkelig Forsigtighed over for Barnet; da er det godt, om Barnet fra Skolen medbringer det, som ene kan forjage Tvivlen.

Stilles Forslaget om at fjerne Religionsundervisningen fra Folkeskolen, maa med det samme fastslaas, hvad der da skal træde i dens Sted og indtage den centrale Stilling, der giver Skolen sin Karakter; som det for de højere Skoler hidtil har været enten Historie og de gamle Sprog eller de mathemathiske, naturvidenskabelige Fag og de levende Sprog, der gav Skolen sin Karakter, har det for Folkeskolens Vedkommende været Religionen. Hvad vil man sætte paa dens Plads?

Der synes at være Tilbøjelighed til at tiltænke den saakaldte borgerlige og rent humane Moral denne Plads.

Selv om man vil indrømme, at den enkelte Vismænd ad Tænkningens Vej kan konstruere sig en Privatreligion eller en rent human Ethik, vil dette dog aldrig kunne blive noget for Folkets store Flertal tilgængeligt; en preussisk Forordning af 1826 har Ret, naar den fastslaar, •at Skolebørnene maa opdrages til at have et gudfrygtigt Sind, der hviler i Troen paa Kristus, og ikke en Moralitet, der svæver i Luften og er berøvet alt dybere Grundlag.» I Frankrig er der udkommet en Række Lærebøger i den moderne Moral, som for alvorlige Mennesker, enten de ere Kristne eller ikke, maa vække store Betæneligheder; at dette er Tilfældet, ses af Berl. Tid. for 15de Marts 1884 i en Beretning fra Frankrig, hvori oplyses, at man er bleven betænkelig ved den republikanske Skolereform paa Grund af de Yderligheder, hvortil Fritænkere og Atheister i Kamret og Paris' Municipalraad have hengivet sig, og hvis Anskuelser søges indførte i Skolerne ved de nye Lærebøger. Edg. Manteil har udgivet en Manuel d'instr. laïque, der er den ønskeligst mulige Samling radikalt og atheistisk Nonsens; den søges indført i Skolerne og Skolebibliotheker. Forfatteren søger at bevise, at Religion og Gudsdyrkelse ere til Menneskeslægtens Fordærv. Der føres en Samtale i Bogen om Guds Tilværelse, der ender med det betegnende Spørgsmaal fra Disciplens Side: «Man skal alt-saa ikke tro paa Gud?» og det ligesaa betegnende Svar: «Man skal ikke beskjæftige sig videre med ham.» Forfatteren vil ogsaa paavise, at Kristendommen har sat Menneskeslægten 1500 Aar tilbage i Tiden, og at hver Kristen er en Hykler og en Fjende af det rent menneskelige. Det er sørgeligt, at nogen for Alvor kan tænke paa at give Børn en saadan Bog til Lærebog, mens det dog er godt, at man i de yderste Konsekvenser faar fremstillet den Lærdom, som skal bydes Børn i den neutrale Skole i Stedet for Kristendom. Det kunde

muligen adskillige Steder dæmpe Lysten til at løbe Storm mod Skolens Religionsundervisning.

Endnu staar tilbage at betragte Religionsundervisningens Stilling i andre Lande og undersøge, om de vundne Resultater og Forholdene hos os selv gjøre det ønskeligt at fjerne den fra Skolerne, og endelig at angive Religionsundervisningens Methode i Folkeskolen: dette vil ske ad Aare, om Gud vil, vi atter mødes.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 23de, 24de og 25de April. Den 26de meddeltes Prøvens Udfald og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Derefter begyndte de 23 Konfirmander at afrejse til deres Pladser. Af disse 23 kom 2, der havde bestaaet almindelig Forberedelseseksamen af lavere Grad, paa Apothekerne i Sundby og Bogense, 2 paa Burmeister & Wains Tegnekontor, 2 paa Handelskontor her i Byen, 3 til Handelen, én i Gilleleje, to her i Byen, 1 paa Artilleriskolen, 1 paa Flaadens Elevskole, 1 paa Skoleskibet Georg Stage, 4 i Bogtrykkerlære i Store Hedinge, Kolding, Rudkjøbing og Nexø, 2 i Bødkerlære i Næstved og Svendborg, 1 i Malerlære i Saxkjøbing, 3 i Smedelære her i Byen, i Bogense og Virum og 1 i Snedkerlære i Rudkjøbing. Efter Prøvetidens Udløb kom den ene af dem, som var kommen paa Handelskontor, men ikke egnede sig til denne Vej, i Smedelære i Stege; senere blev den ene Handelslærling her i Byen, der ikke kunde lære at omgaas forsigtig med Varerne, overgivet til Faderen, som anbragte ham i Bogbinderlære. For de ældre Lærlinges Vedkommende er Aaret forløbet i det hele roligt. Der har vel været enkelte Rivninger, men Forholdene ere let bragte i Orden ved gjensidig Imødekommen; kun i ét Tilfælde er der alvorlige Vanskeligheder, idet Lærlingen har adskilligt at klage over og flere Gange er løbet bort, uden at det dog endnu har været muligt at faa Forholdet ordnet, fordi Mesteren er aldeles umedgjærlig. I et andet Tilfælde blev Lærlingeforholdet hævet, fordi Mesteren tildels saa sig ude af Stand til at opfylde de indgaaede Forpligtelser, og Lærlingen ikke uden Grund, klagede over at mangle fornødent Tilsyn og Vejledning. I et tredje Tilfælde skulde Forholdet af samme Grund være hævet, men forinden rejste Lærlingen hemmelig til Amerika til en Slægtning, som havde forsynet ham med Rejsepenge. Det har stadig, hvilket med stor Beklagelse

maa fremhæves, sine store Vanskeligheder at faa vore Elever anbragte paa større Værksteder her i Byen, da Mestrene kun ville, for saa vidt de over Hovedet antage Lærlinge, give disse Ugeløn. Atter i Aar have vi faaet 1 af vore tidligere Elever anbragt i Lærlinge-Plejhjemmet. I Provindserne kunne vi derimod med Lethed faa vore Drengene anbragte paa gode Steder paa Stiftelsens Betingelser, og der findes ikke faa Mestre, der stadig faa Lærlinge herfra.

I Januar optoges 1 Elev udenfor Reglen, og Elevantallet blev saaledes 95. Efter Konfirmationen udgik 23 Elever, tilbage bleve altsaa 72. Den 2den Juni optoges 20 nye Elever paa Friplads og 1 for Betaling. Den 1ste Septb. indlagdes 1 Dreng paa en ny oprettet Legatplads, og 1 indlagdes den 14de December for Betaling, saa Elevantallet den 31te December 1883 var 95. Af disse 95 Elever ere 13 forældre-, 42 fader- og 7 moderløse; 33 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed den 1ste Oktober 1755, har her været optaget 3835 Elever; 3740 ere udgaaede.

Disciplinen har været god.

Ogsaa i Aar have Eleverne kunnet glæde sig ved en aldeles fortrinlig Sundhedstilstand. Stiftelsens Læge, Dr. Stockfleth udtaler sig saaledes:

Fra den 1ste April 1883 til 31te Marts 1884 have 35 Sygdomstilfælde hos Drengene været underkastet Lægebehandling. Det har kun været nødvendigt at indlægge 2 Drengene paa Hospitalet 1 med continuerende (tyfoid?) Feber og 1 med Lungebetændelse. Af de øvrige Tilfælde have de fleste været meget ubetydelige; saaledes 9 lette chirurgiske (boldne Fingre, Contusion osv.), 7 Tilfælde af Hovedpine og lette Gastricismer (tildels efter Badning), 5 Drengene ere behandlede for ondt i Halsen, 3 for Diarrho, 4 for Bronchitis, 1 for Blindtarmsbetændelse. Scrofuløs Øjenbetændelse (Keatitis) er forekommet hos 2 Drengene, som hver have haft to Anfald med flere Maaneders Mellemrum. Forøvrigt har intet Tilfælde af Scrofulose, været under Behandling. Sundhedstilstanden har i det Hele været udmærket god; der har intet Spor været af nogen Epidemi eller alvorligere epidemisk Sygdom iblandt Drengene.

Børnene blive regelmæssig vejede, og Hr. Rolsted, der med stor Interesse har paataget sig dette Arbejde, bemærker derom:

„Gjennemsnitvægten var den 1ste November 1883

for en 11 Aars Dreng	59,86 Pd.
— — 12 — —	64,81 —
— — 13 — —	68,47 —
— — 14 — —	78,94 —

Sammenligne vi Vægten for de samme Drengene Novbr. 1882 og Novbr. 1883, faa vi Tilvæksten i Løbet af 1 Aar at være i Alderen

fra 11 til 12 Aar	4,36 Pd. (1882 3,98 Pd.)
— 12 til 13 Aar	6,51 — (1882 5,65 Pd.)
— 13 til 14 Aar	8,33 — (1882 7,08 Pd.)

De yngste Drengene, for hvem vi kun have Vejninger fra Juni til November ($10\frac{1}{2}$ —11 Aar), vise i denne Tid en Tilvæxt af 4,95 Pd.

Der viser sig saaledes i alle Aldersklasser en stærkere Tilvæxt end det foregaaende Aar, et Resultat, som synes at komme frem ved alle de Vejninger, der ere foretagne her; det vilde være interessant at vide, om dette beror paa rent lokale Forhold, eller om Aaret ogsaa andre Steder skulde have vist sig gunstigt for Vægtforøgelsen. En Omstændighed, som næppe har saa ringe Indflydelse paa Tallene, er, at Vejningerne paa Grund af Personskifte i Lærerpersonalet ere foretagne paa en for Vægtforøgelsen gunstigere Ugedag end de foregaaende Aar.

Sommerferiens Indflydelse viste sig at være følgende:

		1882.
1 Dreng i ældste Klasse tiltog her hjemme	+ 0,28 Pd.	÷ 1,34.
	paa Landet + 3,05 —	+ 0,40.
1 Dreng i anden Klasse tiltog her hjemme	+ 1,15 —	÷ 0,91.
	paa Landet + 2,30 —	+ 0,39.
1 Dreng i tredje Klasse tiltog her hjemme	+ 0,10 —	÷ 0,62.
	paa Landet + 2,31 —	+ 0,20.
1 Dreng i fjerde Klasse tiltog her hjemme	+ 0,95 —	+ 0,21.
	paa Landet + 1,72 —	+ 0,21.

Disse Tal ere ikke aldeles paalidelige til Sammenligning, idet 3dje og 4de Klasse bleve vejede en Dag senere end 1ste og 2den; i Hovedtrækkene vise de dog det samme Resultat som i Fjor, at Opholdet paa Landet har en gunstig Indflydelse paa Vægtforøgelsen. Den stærkere Tilvæxt, der ogsaa her viser sig, kan maaske forklares ved, at Ferien var 8 Dage længere, og for de hjemmenværende Drenges Vedkommende maa bemærkes, at de slet intet bestemt Arbejde havde, men fik Lov at tumle sig, som de selv vilde, og mest beskæftigede sig med Croquetpil.»

Vi have i Aar her én Gang om Maaneden holdt og ville den sidste Søndag i hver Maaned holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale affattet efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligst Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Salighedssag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i enhver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Dér ville de kunne modtage levende og kraftige Paa-virkninger til alt godt: Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; et hvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og sanvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem; en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løse det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de Smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Det kongelige Opfostringshus's

Aktivbeholdning den 1ste Januar 1883:

Opfostringshuset	520,000	00
Særskilte Legater	7,400	00

Indtægt.

Beholdning fra 1882			3,443	93
Renter af den samlede Formue	14,199	00		
Klasselotteriafgift	12,000	00		
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelsen af Tavleombæringen i Kirkerne	2,900	00		
Tilskud fra de Spanjerske Legater	2,000	00		
Tilskud fra J. A. Eibechütz's Reservelegat	500	00		
Tilskud fra Nissens Stiftelse	2,000	00		
Tilskud fra Magistratens Blegdamsskoles Legat	200	00		
Tilskud fra Grosserer Bendix Vilhelm Sass's Legat	200	00		
Konsumtionsgodtgjørelse	174	54		
Indbetalt af Private for Drenges Optagelse og Underholdning i Stiftelsen	1,250	00		
Indbetalt af nyoptagne Elever som Bidrag til deres Ekvipering	216	50		
			35,640	04

39,083 97

Regnskab for Aaret 1883.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestri-
delse af Udgifter ved Stiftelsen 34,818 30
Udgiften fordeler sig saaledes:

	Budget.	Regnskab.	
Lønninger	12,275	11,971	24
Forplejningsudgifter . .	10,200	10,309	99
Beklædningsudgifter . .	3,625	3,907	44
Skolesager	500	606	56
Konfirmationsudgifter.	1,635	1,573	82
Medicinaludgifter . . .	150	89	03
Brændselsudgifter . . .	2,080	1,766	84
Belysningsudgifter . . .	855	732	70
Kontorudgifter	150	198	40
Bygningsudgifter	600	1,097	93
Inventarieudgifter . . .	700	844	27
Rengjøringsudgifter . .	310	271	49
Vask	265	264	77
Skatter	650	635	68
Assurancepræmie	210	165	20
Blandede Udgifter . . .	350	382	94
	<u>34,555</u>	<u>34,818</u>	<u>30</u>

Udbetalte Renter af særskilte Legater knyt- tede til Stiftelsen		296	00
Foreningen af 29de Junis Legat har modtaget en Forøgelse af 250 Kr.; da Legatet tid- ligere ejede 300 Kr. uops. Statsobligation- er, er der til Afrunding af den hele Sum, hvorfor er erhvervet Indskrivningsbevis stort 600 Kr., udbetalt		48	95
Indkjøbt 2,000 Kr. Obligationer af Vest- og Søn- derjydske Kreditforening	2,007		01
Kontant Beholdning ultimo 1883	1,913		71
		<u>39,083</u>	<u>97</u>

Aktivbeholdning ultimo 1883 522,000 Kr. + 7,700 Kr.

De 522,000 Kr. består af:

Ejendommen ved Kalkbrænderivej	180,000	00
Panteobligationer á 4 ⁰ / ₁₀₀ p. a.	120,000	00
do. á 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ p. a.	58,500	00
Vest- og Sønderjydske Kreditforenings Obliga- tioner, 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ p. a.	9,500	00
Tilgodehavende Restkjøbesum for Ejendommen i Store Kongensgade á 4 ⁰ / ₁₀₀ p. a.	154,000	00

Skolehøitider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsedagen og den Dag, Julefesten holdes, faa Eleverne et Festmaaltid. Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de hjemmenværende. Stiftelsedagen fejres endvidere ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages adskillige Fodture med Eleverne og en større Skovtur til Vogns eller Skibs; denne gik i Aar til Strandmøllen, og da vi den Dag tillige toge Afsked med Hr. Rolsted var den gjort noget mere festlig end sædvanlig. Hertil bidrog ogsaa, at flere Medlemmer af Kjøbenhavns Magistat kom ud til os og tilbragte nogle Timer i vor Midte. Om Vinteren komme Børnene 1 a 2 Gauge i Kasino. Museer, zoologisk Have, Panoramaet og Maleriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Bøger, dels i Penge og udredes af de til «Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring» stiftede Legater, som eje 7700 Kroner. 4 af disse Legater: det Borupske, det Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius' Mindelegat) ere stiftede af tidligere Elever. I Aarets Løb har Stiftelsen end videre til Elevernes Opmuntring modtaget kjærkomne Gaver fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme ved dets Formand Dr. M. Steenstrup, Hr. Grosserer Grøn, Hr. Grosserer Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant Larsen, Hr. Theaterdirektor Andersen, Opfostringshusforeningen, 29de Juniforeningen og fra to tidligere Elever Hr. Soelberg og Hr. Stenholdt. Fra Hr. Grosserer Phillip W. Heymann har Opfostringshuset modtaget et kostbart Undervisningsapparat: Høzels geogr. Karakterbilder. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og den Interesse og Velvillie for Stiftelsen, hvorom de vidne. De ældre Drengene have besøgt dHrr. Severin og Andr. Jensens Værksteder og Spritfabriken Fortuna.

Endelig have vi den Glæde at kunne meddele, at der i Aarets Løb er tilfaldet Opfostringshuset to betydelige Legater for at forøge Børnetallet, nemlig 20,000 Kr. af A. N. Hansens Legat og 400 Kr. aarlig, foreløbig i 7 Aar, af B. W. Sass' Legat.

Stiftelsens Bogsamling tæller 1295 Bind og benyttes stærkt.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktor F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, i alt 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt 8 T.
5. Forstanderen, Kand. theol Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt 26 T.
6. Kand. phil., Seminarist H. Rolsted, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 83 (ved Kommuneskolerne $\frac{1}{1}$ 82). Regning og Naturhistorie 1—4, Geometri 1—3, Arithmetik og Naturlære 1—2, i alt 36 T.
7. Seminarist M. Mathiesen, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{7}$ 84, Skrivning og Sang 1—4, Geografi 4, ialt 18 T.

Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76. I Aarets Løb have vi mistet Hr. E. Rolsted, der fra $\frac{1}{7}$ 83 blev udnævnt til Forstander ved Internatet, efter at at have virket her med sjælden Dygtighed, Interesse og Trofasthed i næsten 8 Aar. Samme Dag fratraadte Hr. N. P. Kristiansen, der i sin korte Virksomhed herinde havde vist sig som en meget dygtig og samvittighedsfuld Lærer; han blev ansat ved Kommunens Skoler.

Idet vi bringe de fratraadte kjære Medarbejdere vor Tak for godt Samarbejde, ønske vi dem af ganske Hjærte Velsignelse og Lykke i deres ny Virkekreds.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang,

Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	3
Saug.	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	5
Gymnastik og Dans	4		4	
I alt.	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de fore-

gaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testamentes. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og letfattelig som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskærpelsen af Kristendømmens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers. Prøven i Religion afholdes før den øvrige Eksamen i Overværelse af særlig indbudne Censorer. 1ste Klasses Elever katekiseres ved den sidste Gudstjeneste her før deres Konfirmation i Overværelse af hele Forsamlingen af Tilhørere.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvoraf Brudstykket er taget, blev der besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Skrifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt at anskaffe en Samling af 19 forskellige Skrifter i 24 Exemplarer. Herved er bragt en heldig baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 42 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste

med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 51 Stile ere skrevne: Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 58 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte udenad.

4. Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 63 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Bloch er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i en af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1559. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa

denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.
2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gennemgaaes udførlig.
3. Klasse: For fra til de britiske Øer.
4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.
2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gjenuegaaet.
3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.
4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Brants Lærebog er gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.
2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og Inftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100 Pagina 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Jul. Petersens Lærebog er gennemgaaet Arithmetik og Algebra I. Rationale Størrelser.

2. Klasse: Efter samme Bog: De 4 Species, Potens, Ligninger af 1ste Grad med én ubekjendt og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Delings-, Blandings-, Kjæde- og Rentesregning samt Fladers og Legemers Beregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri og Procentregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal.

I alle Klasserne benyttes Nehms Regnebøger.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjønkskrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hartigskrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de

2 til Skjønsskrivning, den ene til Øvelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjønsskrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjønsskrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever øves i Tegning efter Klodser og frit staaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskjellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensens Sange III. Koraler.

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1883 er her forfærdiget 161 Klædninger, c. 310 ere reparable, og 276 Par Gymnastiksko ere blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik

er af stor Vigtighed for Born og da især for vore Dreng, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 72 Frisvømmere; 22 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 24de, 25de og 26de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Lokale Nr. 1.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Historie	Forstanderen.
9½—11.	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik	
4½—6.	Geometri	

Fredag den 25de April.

9½—11.	Dansk	Forstanderen.
2—3½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi	Hr. Fritz.

Lørdag den 26de April.

9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.
--------	------	------------

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 25de April.

8—9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9½—11.	Geografi	}
2—3½.	Dansk	
3½—5.	Geometri	Hr. Rolsted.

Lørdag den 26de April.

8—9½.	Historie	Forstanderen.
-------	----------	---------------

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Dansk	}
9½—11.	Geografi	
11½—12½.	Regning	Hr. Rolsted.

Fredag den 25de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
3½—5.	Historie	Forstanderen.
5—6.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Torsdag den 25de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
3—4½.	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 25de April.

9½—11.	Regning	Hr. Rolsted.
2—3½.	Geografi	Hr. Mathiesen.

Lørdag den 26de April.

8—9½.	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Lørdag den 26de April.

- 12—1. Hele Skolen Sang Hr. Mathiesen.
1—2. — — Gymnastik Hr. Erichsen.

Bornenes skriftlige Arbejder og Tegneprover ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Proven indbydes Bornenes Forældre, Værger og enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1884.

Otto Jensen.